

Włodawek
NOW-AK TOP
* Mazierski Stefan

M: 1368/2234 Pom. 1

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Harziński Stefan .....

J:W-1368/2234 Pom. .....

Włocławek 01019-ARK .....

I./1. Relacja *K.2 S. 1-2*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *K.2*

VI. Fotografie *dział i kompozycji*

I/1. Relaja - Masierski Stefan

1. Relaja - biogram Stefana Masierskiego
[w:] Stow. biograficzny Gwale..., pod
red. J. Zasady i B. Ziobkowskiego,
Wrocław - Gwale 2006, s. 151-152,
kroskop.

li. 2 s. 1-2

MAZIERSKI STEFAN (1893–1945)

działacz narodowo-niepodległościowy i chrześcijański oraz strażacki, więzień obozów na Radogoszczu i Mauthausen.

Urodził się w 1893 r. w rodzinie chłopskiej. Rodzicami jego byli Michał (ur. 1850) i Marianna (ur. 1850) z d. Wilińska. Miał pięcioro rodzeństwa: Zofię, Mariannę, Józefa i Janinę. Ojciec jego posiadał duże gospodarstwo rolne i zajmował się hodowlą zwierząt rzeźnych.

W środowisku kowalskim był znany z przynależności oraz aktywnej działalności w organizacjach chłopskich i od 1902 r. w miejscowej OSP. S. Mazierski, aż do dorosłego wieku pracował w gospodarstwie rodziców, a za sprawą swojego ojca zaczął udzielać się społecznie m.in. wstąpił do OSP w Kowalu. Tam też, jako oddany strażackiej służbie swoimi pomysłami, działalnością w zwalczaniu pożarów i ich zapobieganiu dał się poznać jako wytrawny strażak — ochotnik. Po przejściu odpowiedniego przeszkolenia w 1925 r. został przez walne zebranie kowalskiej straży pożarnej na początku tr. wybrany na pełniącego obowiązki naczelnika. Swoim zaangażowaniem doprowadził do tego, że miejscowa jednostka OSP wzrosła liczebnie do 55 członków czynnych, czyli zdolnych do podejmowania działań gaśniczo-ratowniczych. Jemu też ówczesne społeczeństwo zawdzięcza znaczny spadek liczby pożarów, co było możliwe przez prowadzenie działań profilaktyczno-prewencyjnych, odbyte ćwiczenia, manewry oraz alarmowe zbiórki strażackich pododdziałów. Funkcję tę pełnił przez okres dwóch kadencji, by w 19 II 1928 r. zostać mianowanym na pomocnika naczelnika

Stow. biograficzny Kowale..., pod red. Z. J. Kasprzy
B. Kiołkowski, Włocławek - Kowal 2006. 151

straży, którą pełnił do 1932 r. W 1932 r. OSP w Kowalu uległa restrukturyzacji. W związku z tym powołano Radę Sztabową, a strażacką drużynę bojową podzielono, według nowych zasad, na 4 oddziały. W skład ścisłego dowództwa na funkcję naczelnika wybrano S. Mazierskiego. Okres ten w kowalskiej straży pożarnej nie był jej chlubnym czasem. W wyniku narastających konfliktów interpersonalnych w łonie zarządu doszło do osłabienia siły bojowej jednostki, nastąpił niedowład organizacyjny, brak troski o stan strażackiego sprzętu. Wykazała to także przeprowadzona w 1933 r. kompleksowa kontrola straży przez przedstawicieli Zarządu Powiatowego Straży Pożarnych we Włocławku. Winę za ten stan rzeczy upatrywać także należy w zbyt małej pomocy finansowej, jakiej winny udzielać dla miejscowej straży władze samorządowe Kowala. Na podkreślenie zasługuje jednak niezłomna postawa naczelnika straży oraz kilkunastu najaktywniejszych strażaków drużyny bojowej, którzy nie bacząc na zaistniałą sytuację udzielali pomocy potrzebującym mieszkańcom Kowala i okolic, gdy tych dotknęła klęska pożaru lub spotkało inne niebezpieczeństwo.

Od 1 VI 1935 r. zaczął obowiązywać w strażach pożarnych nowy statut dla Stowarzyszeń OSP. W jego oparciu w kowalskiej jednostce wprowadzono nowe unormowania organizacyjno-prawne oraz dokonano wyboru zarządu straży. Na funkcję naczelnika został ponownie wybrany S. Mazierski. Jednak i po tym okresie kowalska straż nie mogła uporać się z wewnętrznymi nieporozumieniami. W związku z tym Zarząd Powiatowy Związku OSP we Włocławku zwołał 21 VI 1936 r. zebranie walne członków straży pożarnej w Kowalu, które zdecydowało o rozwiązaniu dotychczasowego zarządu oraz powołaniu w jego miejsce nowego, w zupełnie innym niż dotychczas składzie. Jedynym stanowiskiem, które pozostawiono bez zmian była funkcja naczelnika, którą w dalszym ciągu piastował S. Mazierski i wypełniał ją do października 1938 r., kiedy to na skutek jego próby spowodowanej chorobą zwiesił przyjęte na siebie wcześniej obowiązki.

S. Mazierski znany był w kowalskim środowisku z aktywnej przedwojennej działalności

w SN. W początkach okupacji w 1939 r. rozpoczął działania mające na celu pojęcie konspiracyjnej działalności. W 1940 r. współtworzył konspiracyjne struktury SN — „Kwadrat” w Kowalu i prawdopodobnie placówki Narodowej Organizacji Wojskowej (NOW) w tym mieście. W 1942 r. po scaleniu części NOW z AK przeszedł do AK-NOW. Był komendantem tego rejonu, jednak od początku 1943 r. współpracował również z NSZ i Tajną Organizacją Polską, której komenda była w Kowalu. Po aresztowaniu S. Święckiego, od lutego 1944 r. prawdopodobnie pełnił funkcję ostatniego komendanta rejonu AK w Kowalu.

Następstwem dekonspiracji TOP w 1944 r. i represji okupanta było również aresztowanie członków innych ugrupowań, w tym S. Mazierskiego. Został osadzony najpierw w przejściowym obozie na Radogoszczu w Łodzi, a później przez Wiedeń deportowany do obozu koncentracyjnego Mauthausen na terenie Austrii. Z obozu tego już nigdy nie powrócił. Został zamordowany 31 I 1945 r. Po nim zostały obozowe zapiski i listy przesłane do żony Elżbiety datowane na 3 XI 1944 r. Na kowalskim cmentarzu parafialnym znajduje się tablica poświęcona jego pamięci.

Stefan Mazierski ożenił się w 1921 r. z Elżbietą Gackowską. Z tego związku mieli: Czesława (ur. 1923), późniejszego prezesa Wspólnoty Leśnej Rolników Miasta i Gminy Kowala, działacza spółdzielczego i samorządowego; Stanisława (ur. 1924), oficera WP (płk), działacza społecznego; Stefanię (ur. 1930).

APW, SPW l. 1945–1950, sygn. 115, k. 159; FAiMPAKoWSP, Insp. Wł., T. osob.: Sarbiński A., Sarbiński W.; IPN-Del. Byd. sygn. IPN By. 63/1; ZKR-PiBWP Wł., nr ewid. 2789 (K. Giergielewicz); Archiwum rodziny Mazierskich; — Zasada Z.J., *Straż*, s. 71–73, 78–79, 82–83, 86, 90; — Fot. S. Mazierskiego z archiwum A.W. Lewandowskiego.

Andrzej Wojciech Lewandowski

T.M.: 1368/2234 Pom. Wroclawek

Mazierski Stefan

V. Blarty informacyjne

k. 2

Mazierski

(Maziariski) Stefan

Wrocławski 1
Tajna Org.
Polska

Prowadził w Kowale
poprawki terenowe struktury TOP
kolportaż gazetki wojew. org. p.

Kujawski Zw. Polityczno-Literacki,
a potem także Kujawskiego Stowarzy-
szenia Literacko-Spolecznego (sob.
Kazimierz Giergielewicz)

sob. aut. Ziobkowski B., "Biuletyn Przewodni-
czy" nr 45/2002 s. 12 (t. probb. lokalne org.
koms p.)

Mazierski Stefan

Wrocław
11019-5032
RK

zob. Liotkowski B., Polska
Podsiemne na Długawach...
Tomni 2008, s. 236, 245,
250-252, 597.

Wk. 1/15

Maziewski Stefan

